

Говорътъ е източенъ, съ едва забележими отклонения, донесени отъ преселници. Отъ тази страна народниятъ говоръ (думи, изречения и произнасяне) се покриватъ напълно съ търновския говоръ. Общото правило е: *е* безъ ударение се произнася *и*; *о* безъ ударение — *у*; *а* безъ ударение *ж* (муматъ); *ъ* съ ударение — *я*, безъ ударение — *е*. Съкратенъ говоръ: пънца, воденца, лъйца, чиякъ, кай (каже). Пъснитъ, преданията, поговоркитъ сж едни и сжи.

Манастири въ котловината.

Заедно съ десетътъ села въ нашата котловина има 5 манастири, четиритъ отъ които сж стари, а петиятъ — Девическиятъ присовски манастиръ — е новъ. Въ землището на Присово има два манастира (мжжки и женски), въ землището на Килифарево — единъ, въ землището на Плаково — единъ и въ землището на Кжпиново — единъ. Всички манастири, съ изключение на девическия, сж поставени въ важни мѣста, както и близкитъ села, въ рѣчни проходи (устия, боазии), въ достъпни гористи мѣста и произхождатъ главно отъ стражарници (градйща). Тия манастири сж играли голѣми роли за самосъхранението на народа и за неговата просвѣта.

Следъ Освобождението всичко се измѣни. Младитъ поколения, непознаващи положителната дейностъ на българскитъ манастири и преизпълнени съ въодушевление за лична и политическа свобода, отрекоха значението на тѣзи народни учреждения и мнозина се нахвърлиха върху тѣхъ да дирятъ стари свои имоти. Старитъ народни домове запустѣха. Направиха се предложения да се раздадатъ имотитъ на околнитъ слабоимотни селяни. Черковната властъ се възпротиви и се обеща да възстанови тѣхната богоугодна служба, като ги направи народополезни въ здравно, възпитателно и религиозно отношение.

Това благородно дѣло е поделъ и днешниятъ Търновски митрополитъ, просвѣтениятъ и деятеленъ *Софроний*. Отъ какъ той зае митрополитската катедра, неуморно работи, та преустрои западналитъ манастири въ нашата котловина.

Отъ отчета за дейността на Търновския епархийски съветъ, който работи подъ бдителното око на Н. В. Преосвещенство *Софроний*, се вижда, че днесъ нашитъ манастири сж добили следнитъ културни служби:

Присовскиятъ манастиръ „Св. Архангелъ“ още отъ 1908 г., при митрополитъ *Антимъ*, е преобърнатъ въ Епархийско старопиталище за изоставени неджгави старци. Най-първо били нагодени 10 легла. Отъ тогава до идването на Н. В. Преосвещенство *Софроний* (1938 год.), цѣли 30 години, старопиталището безшумно съществувало, кога съ голѣмъ, кога съ по малкъ успѣхъ. Нуждитъ наложили ста-